

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24Co/4/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8516202948
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8516202948.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v spore žalobcu Sociálna poisťovňa, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, IČO: 30807484 proti žalovanému: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. XXX/XX, E. F., právne zastúpený: JUDr. Gábor Száraz, advokát, so sídlom Garbiarska 20, Stará Ľubovňa, v konaní o zaplatenie 11.611,28 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 8C/6/2016-172 zo dňa 5.9.2018 takto

rozhodol:

- I. Pripúšťa čiastočné späťvzatie žaloby vo výške 3.115,64 eur a v tejto časti konanie zastavuje.
- II. Mení rozsudok tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi 5.097 eur v lehote do 24.1.2024.
- III. V prevyšujúcej časti žalobu zamietá.
- IV. Stranám sporu náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

4

SpisovaZnacka

Predmet konania

1. Žalobkyňa sa v konaní voči žalovanému domáha náhrady škody, ktorá jej vznikla výplatou dávok dôchodkového poistenia poškodeným, na ktoré im vznikol nárok v dôsledku dopravnej nehody, ktorú zavineným protiprávnym konaním spôsobil žalovaný.

2. Najvyšší súd SR na základe dovolania žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8.5.2019, č.k. 24Co/149/2018-208 rozsudok zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie. Dovolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia, keď žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, vzhľadom k tomu, že žalobkyňa mala možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poistiteľa, či poisteného škodcu a poistiteľa súčasne. Ak žalovala iba poisteného škodcu, nemá to žiadny vplyv na poistný vzťah medzi poisteným a poisťovňou, ani právne postavenie poisteného sa tým nemôže zhoršiť. Poistený môže následne žalovať poisťovňu, ak za neho dobrovoľne neuhradí škodu priznanú súdnym rozhodnutím, v ktorom bola stranou sporu iba osoba poisteného škodcu.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 454 a nasl. CSP, doplnil dokazovanie (§ 384, ods. 2 CSP), nariadil pojednávanie (§ 385 CSP) napadnutý rozsudok zmenil postupom podľa § 388 CSP, vzhľadom k tomu, že neboli podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

4. Žalobkyňa v priebehu odvolacieho konania podaním zo dňa 2.11.2022 vzala žalobu v časti o zaplatenie 3.115, 64 Eur späť. Vo vzťahu k čiastočnému späťvzatiu žaloby odvolací súd rozhodol v súlade so zákonom tak, že čiastočné späťvzatie žaloby pripustil a konanie v tejto časti zastavil.

5. Žalovaný v konaní poukazoval na to, že súd nevenoval pozornosť miere zavinenia žalovaného, okolnostiam, ktoré môžu mať vplyv na zníženie výšky náhrady škody, osobné a majetkové pomery žalovaného.

6. Podľa § 238, ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (v znení účinnom k 4.8.2006), Sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá jej vznikla výplatou dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania; výšku škody preukazuje Sociálna poisťovňa potvrdením príslušnej organizačnej zložky Sociálnej poisťovne o výške vyplatených dávok.

7. Podľa § 441 Občianskeho zákonníka, ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

8. Podľa § 450 Občianskeho zákonníka, z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd náhradu škody primerane zníži. Vezme pritom zreteľ najmä na to, ako ku škode došlo, ako aj na osobné a majetkové pomery fyzickej osoby, ktorá ju spôsobila; prihliadne pritom aj na pomery fyzickej osoby, ktorá bola poškodená. Zníženie nemožno vykonať, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne.

9. Pre priznanie regresných nárokov Sociálnej poisťovne (t.j. „náhrady dávok“ resp. „náhrady škody“) vyplývajúcich z osobitného občianskoprávneho vzťahu upraveného vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami je vždy rozhodujúci prvok zavinenia tretej osoby (viď tiež v nich použité slovné spojenia „v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania“), a to bez zreteľa na to, či v prípade tejto tretej osoby prichádzala v inom (napr. pracovnoprávnom) právnom vzťahu do úvahy jej objektívna zodpovednosť (napr. zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom). Zavinenie, ako subjektívna kategória, je v prípade tohto občianskoprávneho zodpovednostného vzťahu neopomenuteľným predpokladom vzniku zodpovednosti. Keďže osobitné predpisy (zákon č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni a zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení) otázku zavinenia (spoluzavinenia) v tomto zodpovednostnom vzťahu neupravujú, treba vychádzať zo všeobecnej úpravy (§ 420 a § 441 Občianskeho zákonníka). Prichádza preto do úvahy napríklad aj možnosť zbavenia sa zodpovednosti. (Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 21. 1. 2009, sp. zn. 3MCdo/19/2008).

10. Tak ako v prípadoch zodpovednosti v pracovnoprávnych vzťahoch, rovnako v prejednávacom prípade je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné skúmať otázku zavinenia škodcu, a to vzhľadom na absenciu úpravy v zákone o sociálnom poistení podľa všeobecnej úpravy v Občianskom zákonníku (lex generalis).

11. Z obsahu pripojeného trestného spisu Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 4T 95/2008 vyplýva, že súd rozsudkom zo dňa 24.6.2008, sp. zn. 4T 95/2008-235 schválil dohodu o vine a treste, na základe ktorej obvinený A. B. je vinný zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224, ods. 1 Trestného zákona účinného do 1.1.2006 z nedbanlivosti, za čo bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieňaným odkladom v trvaní 4 rokov a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo na dobu 6 rokov. Z opisu skutku vyplýva, že v čase vzniku dopravnej nehody nezvládol vzhľadom na rýchlosť 80 km/h a naloženie svojho vozidla jeho riadenie, následkom čoho ho prívies vyniesol naľavo na trávnatý stredový pás, kde narazil do zvodidiel a následne aj do G. A., zamestnanca Národnej diaľničnej spoločnosti stojaceho obkročmo na ľavom zvodidle tvárou smerom k mestu Žiar nad Hronom, pričom mu spôsobil zranenia nezlučiteľné so životom, ktorým na mieste podľahol.

12. Z výpovede žalovaného na pojednávaní konanom na odvolacom súde vyplynulo, že je presvedčený, že poškodený sa v čase vzniku dopravnej nehody nachádzal na strane jeho jazdného pruhu v mieste, kde boli odstránené zvodidlá. Ak by sa nachádzal na strane, kde sa vykonávala oprava, zvodidlá by zabránili jeho usmrteniu. Z obsahu trestného spisu (výpovede svedkov, výsluch znalca) nevyplývajú žiadne okolnosti, ktoré by tvrdenie žalovaného o tom, že poškodený sa nachádzal v jeho pruhu vyvrátili. Zo samotného znenia rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste vyplýva, že poškodený stál obkročmo na ľavom zvodidle. Je nesporné, že žalovaný zaviniel vznik škody, čo nakoniec sám vyhlásením o vine v trestnom konaní potvrdil. Je nesporné, že neprispôsobil štýl a rýchlosť jazdy naloženiu vozidla. Taktiež ako vodič, ktorý vykonával prepravnú činnosť na základe živnostenského oprávnenia mal a mohol mať vedomosť o tom, že naložený prívies (1000 kg nákladu) nemá funkčné brzdy, čo môže ohroziť bezpečnosť cestnej premávky. Odvolací súd má za to, že v prejednávacom

prípade je namieste ustáliť a zohľadniť okrem zavinenia žalovaného aj mieru spoluúčasti poškodeného vzhľadom na okolnosti na jeho strane, ktoré predchádzali jeho smrti. Odvolací súd má za to, že miera zavinenia poškodeného, ktorý v čase vzniku dopravnej nehody tým, že nedodržiaval bezpečnú vzdialenosť od miesta, kde sa nachádzalo demontované zvodidlo a vystavil sa tak zvýšenému riziku vzniku úrazu, prispel k devastačnému zraneniu, ktoré následne utrpel v rozsahu 30%.

13. Okrem spoluzavinenia poškodeného je potrebné zohľadniť aj ďalšie okolnosti na strane žalovaného a tými sú jeho majetkové a osobné pomery. Žalovaný navrhol, aby súd žalobu zamietol v celom rozsahu vzhľadom k tomu, že má za to, že podľa § 238 ods.7 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (v znení účinnom k 4.8.2006) je zrejmé, že vzhľadom na majetkové pomery osoby povinnej nahradiť škodu, uplatňovanie škody nebude viesť ani k čiastočnému uspokojeniu práva Sociálnej poisťovne na náhradu škody. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaný nevlastní žiaden nehnuteľný majetok, vlastní 2 staré motorové vozidlá, ktoré používa na výkon živnosti, má vyživovacie povinnosti voči dvom deťom. Odvolací súd má za to, že nie je možné prisvedčiť žalovanému, že jeho majetkové pomery nebudú viesť ani k čiastočnému uspokojeniu práva žalobkyne. Hoci je žalovaný nemajetný, nebolo preukázané, že nie je v jeho možnostiach a schopnostiach dosahovať príjem. Samotný žalovaný na pojednávaní uviedol, že jeho príjem z podnikania predstavuje 10.000 až 12.000 Eur ročne, z ktorého je potrebné odrátať odvody a náklady. Na druhej strane má odvolací súd za to, že je potrebné jeho nepriaznivé pomery zohľadniť a znížiť náhradu škody podľa § 450 Občianskeho zákonníka o ďalších 10%. Vo vzťahu k možnosti moderácie výšky náhrady škody, odvolací súd poukazuje na nález ústavného súdu, ktorý sa síce týka nárokov z povinného zmluvného poistenia, ale podľa názoru odvolacieho súdu je analogicky aplikovateľný aj v prípade nároku, ktorý si v tomto konaní uplatňuje Sociálna poisťovňa. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s argumentáciou, podľa ktorej jediným oprávneným subjektom, ktorý môže určiť a prípadne znížiť výšku uplatňovaného nároku v zmysle ustanovenia § 12 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je poisťovateľ, nie súd. Uvedený prístup jednoznačne naráža na garancie doktrinálne zakotvené v namietaných referenčných normách. Taký výklad ustanovenia § 12 ods. 1 písm. g) zákona o povinnom zmluvnom poistení, ktorý by neumožňoval preskúmať správnosť postupu poisťovne, by nebol spravodlivý, pretože by bolo celkom na úvahe poisťovne, akú sumu uplatní, či zohľadní alebo nezohľadní napr. eventuálne spoluzavinenie, resp. iné relevantné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že je to práve otázka proporcionality, ktorú je potrebné skúmať zo strany všeobecného súdnictva, pričom uplatnenie regresu jednoznačne musí byť zo strany poisťovateľa riadne zdôvodnené. Povinnosťou účastníkov právneho vzťahu je dodržiavať zákonné a zmluvné záväzky, no súčasne musia všetci zainteresovaní konať férovvo. Pokiaľ mierne oneskorenie nespôsobí žiaden negatívny následok a k danej situácii pristúpia dôvody hodné osobitného zreteľa (nevedomosť o škode, vážne zranenie manželky a jej následné onkologické ochorenie, akútne starosti s tým spojené), nesmie ich súd opomenúť. Právo v sebe musí mať aj aspekt empatie, pričom priznávanie obdobných nárokov ako v posudzovanej veci môže často narážať na samu podstatu dobrých mravov. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 90/2021 z 30. novembra 2021).

14. Vychádzajúc uvedeného, odvolací súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 60% sumy 8.495,64 Eur, ktorú si v konaní uplatnila žalobkyňa (zohľadniac späťvzatie nároku vo výške 3.115,64 Eur), čo predstavuje sumu 5.097 Eur. Predĺženie parížskej doby reflektuje osobné a majetkové pomery žalovaného tak, aby nedošlo k ohrozeniu jeho schopnosti plniť si zákonnú vyživovaciu povinnosť voči deťom a reflektuje aj možnosť uplatniť si nárok proti komerčnej poisťovni v smere naznačenom dovolacím súdom.

15. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 2. § 262 ods. 1, 2 CSP. Žalobkyňa bola v konaní úspešná v celom uplatnenom nároku, čo do jeho základu, keď výška priznaného plnenia, a teda jej procesný úspech závisel výlučne od úvahy súdu pri vyhodnotení kritérií pre určenie výšky náhrady škody. Späťvzatie žaloby taktiež nemožno vyhodnotiť ako procesné zavinenie žalobkyne, vzhľadom k tomu, že reflektovalo skutočnosť, že komerčná poisťovňa čiastočne za žalovaného nárok splnila a to až v čase po podaní žaloby. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že súd v konaní rozsudkom zo dňa 25.1.2017 jej nárok na náhradu trov konania nepriznal a žalovaná proti tomuto výroku odvolanie nepodala. V konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila (čl. 16, ods. 3 CSP). V nadväznosti na to, odvolací súd žalobkyňin nárok na náhradu trov voči žalovanému nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).